

Határozatok Tára

JULIANE KOKOTT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. január 10.¹

C-608/17. sz. ügy

**Skatteverket
kontra
Holmen AB**

(a Högsta förvaltningsdomstol [legfelsőbb közigazgatási bíróság, Svédország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem – Nemzeti adójogszabályok – Letelepedés szabadsága – Külföldi leányvállalat veszteségeinek levonása az anyavállalat székhelye szerinti államban – Az úgynevezett végleges veszteségek levonhatatlanságának igazolása – A határokon átnyúló veszteségszámolásra való lehetőség hiányának arányossága – Az úgynevezett végleges veszteségek fogalma – Az anyavállalat közvetlen részesedésének a végleges veszteség átvételével szemben támasztott követelménye – A veszteségek elszámolása az unokavállalat székhelye szerinti állam veszteségszámolásra vonatkozó korlátozása alapján – A veszteségek elszámolása a csoporton belüli elszámolásnak az unokavállalat székhelye szerinti államban a felszámolás évében való elmaradása alapján”

I. Bevezetés

1. A jelen és egy további² eljárásban a Bíróság az ítélkezési gyakorlatának tagállamok – jelen esetben a Svéd Királyság – általi átültetésével és értelmezésével foglalkozik. Annak kérdéséről van szó, hogy az EUMSZ 54. cikkel összefüggésben értelmezett EUMSZ 49. cikk alapján levonhatja-e a svéd anyavállalat a teljes mértékben közvetett tulajdonában álló spanyol leányvállalat (vagyis unokavállalat) veszteségeit a Svédországban elért saját nyereségéből, ha az unokavállalatot felszámolták, és Spanyolországban nem tudta felhasználni (vagyis a saját, illetve a spanyol cégcsoport más nyereségébe beszámítani) a teljes veszteségét.

2. A Bíróság nagytanácsa³ 2005-ben megállapította, hogy az alapvető szabadságok főszabály szerint nem követelik meg a veszteségek csoporton belüli, határokon átnyúló felhasználhatóságát. Ezáltal a külföldön keletkezett veszteségek felhasználhatatlanná válnak, és a csoport más tagjai ezért nem használhatják fel azokat belföldön. Az arányosság elve alapján csak az úgynevezett *végleges veszteségek* esetében kell biztosítani a veszteségek határokon átnyúló felhasználását.

¹ Eredeti nyelv: német.

² A C-607/17. sz. ügyben folyamatban lévő eljárás; lásd ezzel kapcsolatban az ugyanezen a napon ismertetett indítványomat is.

³ 2005. december 13-i Marks & Spencer ítélet (C-446/03, EU:C:2005:763).

3. A „végleges veszteségek” e Bíróság által megalkotott esetcsoportját számos probléma veszi körül, amelyekkel kapcsolatban a Bíróságnak már több ítélete⁴ is született (köztük a nagytanács további két ítéletével). Ez idáig azonban ezen ítéletek egyike sem tudta végérvényesen tisztázni, hogy melyek a végleges veszteség feltételei.⁵

4. A Bíróság e tekintetben – ha továbbra is ragaszkodni kíván a végleges veszteségekkel kapcsolatos kivételhez⁶ – újabb lehetőséget kap az említett esetcsoport körvonalazására.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

5. Az ügy uniós jogi hátterét a társaságok EUMSZ 54. cikkel összefüggésben értelmezett EUMSZ 49. cikkben szabályozott letelepedési szabadsága adja.

B. A svéd jog

6. A svéd jogban az úgynevezett csoporton belüli *transzfer*t alapvetően arra használják, hogy a csoporton belül az eredményeket egyensúlyba hozzák. E transzfer annak a társaságnak kell beszámítania, amely a transzfer végezni kívánja, és adózás szempontjából annak a társaságnak kell bevallania, amely azt kapja. A veszteséget felhalmozó (akár közvetett tulajdonban álló) leányvállalat javára történő csoporton belüli transzfer révén az anyavállalat gazdasági szempontból „magára vállalhatja” e veszteséget.

7. A csoporton belüli transzferre vonatkozó rendelkezések⁷ azonban nem alkalmazandók, ha a leányvállalat nem svédországi adóalany. E tekintetben csak az uniós jogi előírások alapján bevezetett, a cégcsoportkedvezményre vonatkozó szabályok teszik lehetővé a veszteségek határokon átnyúló elszámolását. E szabályok alapján valamely svéd anyavállalat bizonyos feltételek mellett cégcsoportkedvezményt alkalmazhat a teljes mértékben tulajdonában álló külföldi leányvállalat által felhalmozott végleges veszteségre vonatkozóan.⁸ Az említett szabályok értelmében a leányvállalatnak EGT-tagállamban kell székhellyel rendelkeznie, és meg kell felelnie egyebek mellett a svéd részvénytársaságoknak.

8. A veszteség akkor végleges, amennyiben azt a leányvállalat vagy bárki más nem számolhatja el, és nem fogja tudni elszámolni abban az államban, ahol a leányvállalat székhelye található. További feltétel, hogy annak, hogy a leányvállalat a veszteséget nem számolhatja el, ne az legyen az oka, hogy arra nem jogosult, vagy jogosultsága időbeli korlátokhoz kötött.

4 A teljesség igénye nélkül: 2018. július 4-i NN ítélet (C-28/17, EU:C:2018:526); 2018. június 12-i Bevola és Jens W. Trock ítélet (C-650/16, EU:C:2018:424); 2015. december 17-i Timac Agro Deutschland ítélet (C-388/14, EU:C:2015:829); 2015. február 3-i Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet (C-172/13, EU:C:2015:50); 2013. november 7-i K ítélet (C-322/11, EU:C:2013:716); 2013. február 21-i A ítélet (C-123/11, EU:C:2013:84); 2008. május 15-i Lidl Belgium ítélet (C-414/06, EU:C:2008:278).

5 A németországi Bundesfinanzhof (szövetségi pénzügyi bíróság, Németország) egyenesen úgy véli, hogy „az igazoló okok vizsgálatának szintje (mint az arányossági teszt és a végleges veszteségek alakzatának »színtere«) [időközben] kiesett” – lásd: a BFH (szövetségi pénzügyi bíróság) 2017. február 22-i ítélete, I R 2/15., BStBl. II 2017., 709., 38. pont.

6 A végleges veszteségek alakzatát a Bíróságon többen is nélkülözhetőnek vélik; lásd többek között: Mengozzi főtanácsnok K ügyre vonatkozó indítványa (C-322/11, EU:C:2013:183, 66. és azt követő pontok, valamint 87. pont); a Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyre vonatkozó indítványom (C-172/13, EU:C:2014:2321, 41. és azt követő pontok); az A ügyre vonatkozó indítványom (C-123/11, EU:C:2012:488, 50. és azt követő pontok).

7 Az Einkommsteilung (1999:1229) (a jövedelemadóról szóló 1999. évi 1229. sz. törvény) 35. fejezete.

8 A jövedelemadóról szóló 1999. évi 1229. sz. törvény 35a. fejezete.

9. Az 5. § értelmében a cégcsoportkedvezmény alkalmazásának feltétele egyebek mellett, hogy a leányvállalat ellen felszámolási eljárás induljon és az be is fejeződjön (1. pont). Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem szerint továbbá a leányvállalatnak teljes mértékben az anyavállalat tulajdonában kell állnia az anyavállalat és a leányvállalat adózási évei során a felszámolása befejezéséig, vagy teljes mértékben az anyavállalat tulajdonában kell állnia valamilyen módon a működés megkezdésétől a felszámolás befejezéséig (2. pont). Az anyavállalatnak továbbá nem lehet más olyan kapcsolt vállalkozása, amely a felszámolás befejezésekor folytatná a tevékenységet abban az államban, ahol a leányvállalat székhelye volt (5. pont).

10. A kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint a törvénytervezet megszövegezése során kifogást emeltek az ellen, hogy a rendelkezések kizárólag a teljes mértékben az anyavállalatok közvetlen tulajdonában álló leányvállalatok veszteségei esetében alkalmazhatók. A vélemény mindazonáltal az volt, hogy amennyiben a közvetett tulajdonban álló leányvállalatok veszteségeire is kiterjednének a szabályok, a társaságok megválaszthatnák, melyik országban használják fel azokat.

III. Az alapjogvita

11. Az ügy a Skatterättsnämnden (adóügyi bizottság, Svédország) egy előzetes állásfoglalását érinti. Az előzetes állásfoglalás az alábbi tényállásból indul ki:

12. A Holmen AB (a továbbiakban: Holmen) egy olyan csoport anyavállalata, amelynek számos országban, így Spanyolországban is van leányvállalata. A csoport spanyolországi része – a jelen ügyben releváns szempontból – az alábbiak szerint épül fel: a Holmen tulajdonában áll leányvállalatának, a Holmen Suecia Holding S. L. (a továbbiakban: HSH) minden részvénye. A HSH tulajdonában áll ugyanakkor mindkét unokavállalat, egyfelől a Holmen Paper Madrid S. L. (a továbbiakban: HPM), másfelől pedig a Holmen Paper Iberica S. L. (a továbbiakban: HPI) összes részvénye.

13. 2003 óta a spanyol társaságok egy adózási csoportba tartoznak és a spanyol adókonszolidációs rendszer szerint adóznak. E rendszerben a csoporttag jogalanyok nyereségét és veszteségét korlátozás nélkül be lehet számítani egymással szemben. Ezt úgy érvényesítik, hogy a csoport közös, konszolidált jövedelemadó-bevallást ad be. A fel nem használt veszteségeket időbeli korlátozás nélkül tovább lehet görgetni és a következő évek nyereségéből azokat le lehet vonni.

14. Mindazonáltal 2011 óta Spanyolországban az egy adott évben elért nyereséget már csak részben lehet beszámítani a korábbi évek veszteségeibe. A módosítás miatt ily módon be nem számítható veszteséget – hasonlóan más fel nem használt veszteségekhez – tovább görgetik a következő évekre. Amennyiben az adózási csoport a tagjainak felszámolása miatt megszűnik, a fennmaradó veszteségeket azokhoz a társaságokhoz csoportosítják át, ahol azok keletkeztek. A felszámolás évében kizárólag az a jogalany számolhatja el a veszteséget, ahol az keletkezett.

15. A Holmen-csoport spanyolországi része veszteséges volt. A legnagyobb veszteséget a HPM unokavállalat halmozta fel. 2003 óta e társaság összesen megközelítőleg 140 millió euró, a spanyolországi tevékenységhez kapcsolódó működési veszteséget halmozott fel. A csoport spanyol része által a kérelemben érintett időszakban (2003-tól napjainkig) elért nyereség jelentéktelen. A Holmen fel kívánja számolni spanyolországi tevékenységét. A felszámolás 2016-ban kezdődött a HPM-ben meglévő szinte valamennyi eszköz harmadik fél vevő részére történő értékesítésével.

16. A kért előzetes állásfoglalás tárgya, hogy a Holmen jogosult-e a cégcsoportkedvezményt a HPM (vagyis a Holmen unokavállalatának) veszteségeire alkalmazni a felszámolás befejezésekor. Az előzetes állásfoglalásban a felszámolási eljárás két alternatíváját kell értékelni.

17. Az első változat szerint a HPI unokavállalat, a HPM unokavállalat és a HSH leányvállalat egy adózási éven belül és az itt felsorolt sorrendben kerül felszámolásra. A másik lehetőség értelmében a HSH leányvállalat beolvad a HPM-be, a korábbi unokavállalatba, egy fordított egyesülés során, amelyet követően a HPM-et (ekkor már leányvállalatként) felszámolják.

18. További feltétel mindkét esetben, hogy a csoport nem folytat tevékenységet a felszámolás időszaka alatt, és a csoportnak nem marad vállalata Spanyolországban az intézkedések meghozatalát követően. Tervei szerint továbbá a csoport a jövőben nem fog ott működni.

19. A Skatterättsnämnd (adóügyi bizottság) azt állapította meg, hogy a Holmen nem jogosult a cégcsoportkedvezmény alkalmazására a HPM unokavállalat veszteségei vonatkozásában, amennyiben az első változat szerint kerül sor a felszámolásra. A Holmen jogosult viszont a HPM – ekkor már mint leányvállalat – végleges veszteségei esetében a cégcsoportkedvezmény alkalmazására, amennyiben a felszámolásra a második változat szerint kerül sor.

20. A Skatterättsnämnd (adóügyi bizottság) lényegében azt az indokolást fűzte az előzetes állásfoglalásához az első változat vonatkozásában, hogy a HSH-nak (mint leányvállalatnak) Spanyolországban *jogilag* nincs lehetősége felhasználni az unokavállalatból (a HPM-ből) származó veszteségeket. A veszteségeket ezért a Bíróság ítélkezési gyakorlata szempontjából nem lehet véglegesnek tekinteni. Ennek megfelelően annak elutasítása, hogy a Holmen svéd anyavállalat cégcsoportkedvezményt alkalmazhasson a veszteségek vonatkozásában, nem tekinthető aránytalannak, és így nem ellentétes az uniós joggal.

21. A Skatterättsnämnd (adóügyi bizottság) lényegében azt az indokolást fűzi következtetéséhez a második változat vonatkozásában, hogy a HPM (már mint közvetlen tulajdonban álló leányvállalat) a spanyol adózási szabályok szerint úgy tekintendő, mint amelynek magának megvan a jogi lehetősége, hogy a kérdéses veszteségeket legalább részben felhasználja. Az a tény, hogy a spanyol jogalanyok közül az adózási csoport megszűnésekor a HPM-en kívül másnak már nincs lehetősége a veszteségek érvényesítésére, azt jelenti, hogy a veszteség végleges. Tehát legalább a szóban forgó veszteségek egy részét – a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében – véglegesnek lehet tekinteni.

22. Az előzetes állásfoglalás ellen mind a Skatteverket (adótanács, Svédország), mind a kérelmező, a Holmen keresetet indított a Högsta förvaltningsdomstolen (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Svédország) előtt.

IV. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem és a Bíróság előtti eljárás

23. A jogvitával foglalkozó Högsta förvaltningsdomstol (legfelsőbb közigazgatási bíróság) a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

- „1) Annak érdekében, hogy valamely anyavállalatot egy tagállamban az EUMSZ 49. cikk alapján megillessen az a – többek között a Marks & Spencer ügyből eredő – jog, hogy levonhatja valamely másik tagállamban lévő leányvállalatánál keletkezett végleges veszteségeket, szükséges-e, hogy a leányvállalat az anyavállalat közvetlen tulajdonában álljon?
- 2) Véglegesnek lehet-e tekinteni a veszteségek azon részét, amelyet a leányvállalat államának jogszabályai szerint nem volt lehetőség beszámítani az adott évben elért nyereségbe, hanem tovább lehetett vinni, hogy a későbbiekben azt esetlegesen le lehessen vonni egy következő évben?
- 3) Annak megítélése során, hogy a veszteség végleges-e, figyelemmel kell-e lenni arra a tényre, hogy a leányvállalat államának jogszabályai szerint a veszteséget felhalmozó féltől eltérő felek lehetősége a veszteség levonására korlátozott?

4) Amennyiben figyelemmel kell lenni a harmadik kérdésnél meghatározott korlátozásra, arra is figyelemmel kell-e lenni, hogy a korlátozás mennyiben eredményezte ténylegesen azt, hogy a veszteségek valamely részét nem lehetett beszámítani egy másik fél által elért nyereségbe?”

24. E kérdésekkel kapcsolatban a Bíróság előtti eljárásban írásbeli észrevételeket nyújtott be a Holmen, a Svéd Királyság, a Németországi Szövetségi Köztársaság, a Holland Királyság, a Finn Köztársaság és az Európai Bizottság. A 2018. október 24-i tárgyaláson az adótanács, a Holmen, a Svéd Királyság, a Németországi Szövetségi Köztársaság, a Finn Köztársaság és az Európai Bizottság vett részt.

V. A jogkérdésről

A. Valamely unokavállalat letelepedési szabadsága és végleges veszteségei

25. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével – amely a Marks & Spencer ítélet értelmezésére vonatkozik – a kérdést előterjesztő bíróság végeredményben azt szeretné megtudni, hogy a letelepedés szabadsága (az EUMSZ 54. cikkel összefüggésben értelmezett EUMSZ 49. cikk) arra kötelezi-e Svédországot, hogy biztosítsa a Spanyolországban székhellyel rendelkező és ott felszámolandó unokavállalat veszteségeinek elszámolhatóságát. E kérdés azzal összefüggésben merül fel, hogy egyrészt a veszteségek csak korlátozottan voltak elszámolhatók a spanyol adójog alapján, és a felszámolás miatt immár felhasználatlanok válnak a spanyol unokavállalatnál. Másrészt Svédország sohasem tudta megadóztatni az unokavállalat esetleges nyereségét.

26. Az tehát a kérdés, hogy a jelen esetben átveheti-e a Holmen az unokavállalat végleges veszteségeit. A második–negyedik kérdés többek között e veszteségek végleges jellegére vonatkozik, és így az összes kérdés messzemenően együtt válaszolható meg.

27. Először is azt kell megvizsgálni, hogy a letelepedés szabadságának korlátozását jelenti-e a külföldi székhelyű unokavállalatok veszteségeinek elszámolhatatlansága.

28. A letelepedés szabadsága, amelyet az EUMSZ 49. cikk elismer az Európai Unió állampolgárai számára, az EUMSZ 54. cikknek megfelelően magában foglalja, hogy a valamely tagállam jogszabályai alapján létrehozott olyan társaságok, amelyek létesítő okirat szerinti székhelye, központi ügyvezetése vagy üzleti tevékenységének fő helye az Unió területén található, jogosultak tevékenységüket más tagállamokban leányvállalat, fióktelep vagy képviselőlet útján gyakorolni.

29. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a letelepedés szabadságának korlátozását jelenti minden olyan intézkedés, amelyek e szabadság gyakorlását aláássák, akadályozzák vagy kevésbé vonzóvá teszik.⁹

30. Valamely tagállam adójogszabálya akkor sérti a társaságok letelepedésének szabadságát, ha az az e szabadságot gyakorló társaságok hátrányára eltérő bánásmódot eredményez, ha az eltérő bánásmód objektíve összehasonlítható helyzetekre vonatkozik, és ha azt nem igazolja közérdeken alapuló nyomós indok, vagy nem arányos e célkitűzéssel.¹⁰

⁹ 2011. november 29-i National Grid Indus ítélet (C-371/10, EU:C:2011:785, 36. pont); 2015. május 21-i Verder LabTec ítélet (C-657/13, EU:C:2015:331, 34. pont); 2015. április 16-i Bizottság kontra Németország ítélet (C-591/13, EU:C:2015:230, 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

¹⁰ Lásd ebben az értelemben: 2018. július 4-i NN ítélet (C-28/17, EU:C:2018:526, 18. pont); 2010. február 25-i X Holding ítélet (C-337/08, EU:C:2010:89, 20. pont); 2006. december 12-i Test Claimants in the FII Group Litigation ítélet (C-446/04, EU:C:2006:774, 167. pont).

B. A külföldi illetőségű és belföldi illetőségű unokavállalatok összehasonlíthatósága és a velük való eltérő bánásmód

31. A svéd jog a veszteségek teljes körű elszámolását teszi lehetővé a csoport Svédországban adóztatott társaságai között a csoporton belüli transzfer útján. A csoport azon külföldi székhelyű társaságai esetében, amelyek jövedelmét nem Svédországban adóztatják, a veszteségelszámolás feltétele, hogy a leányvállalat egy svéd anyavállalat közvetlen tulajdonában álljon. Ez kizárja a külföldi székhelyű (és Svédországban nem adóztatott) unokavállalatokat a veszteségelszámolásból. Ez eltérő bánásmódot jelent.

32. Ezen eltérő bánásmód alkalmas arra, hogy kevésbé vonzóvá tegye a letelepedés szabadságának – más tagállamokban unokavállalat alapításán keresztül történő – gyakorlását. Ez azonban csak akkor összeegyeztethetetlen a Szerződés rendelkezéseivel, ha objektíve összehasonlítható helyzetekre vonatkozik.

33. A Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján a határon átnyúló helyzetek belső helyzetekkel való összehasonlíthatóságának a vizsgálata során figyelembe kell venni a kérdéses nemzeti rendelkezések célját.¹¹ A kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint a külföldi unokavállalatok kizárásának az az indoka, hogy máskülönben a csoport vezetősége megválaszthatná, hogy hol használja fel az unokavállalat veszteségeit. E tekintetben például a leányvállalat vagy az anyavállalat tagállama jöhet szóba.

34. Németország véleménye szerint a helyzetek e tekintetben nem hasonlíthatók össze. Ennek indoklásául a Bíróság Timac Agro Deutschland ítéletére¹² és a Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyre vonatkozó indítványomra¹³ hivatkozik.

35. A bel- és külföldi állandó telephelyek összehasonlíthatóságának kérdése szempontjából a Bíróság ez idáig azt vette alapul, hogy az érintett tagállam adóztatási joghatósággal is rendelkezik-e a külföldi állandó telephely tekintetében. A Bíróság kifejezetten a következőket állapította meg:¹⁴ „A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy mivel a Németországi Szövetségi Köztársaság nem rendelkezik adóztatási joghatósággal az ilyen állandó telephely nyeresége tekintetében, mivel a telephely veszteségének levonása többé nem lehetséges Németországban, az ausztriai állandó telephely helyzete nem hasonlítható a németországi állandó telephely helyzetéhez a belföldi társaság nyeresége kettős adóztatásának elkerülése, illetve mérséklése érdekében a Németországi Szövetségi Köztársaság által hozott intézkedések szempontjából [...]” E megállapítás a külföldi székhelyű és nem belföldön adóztatott unokavállalatokra is vonatkozhat.

36. Mindazonáltal létezik a Bíróságnak olyan leány- és anyavállalatok közötti, határokon átnyúló veszteségelszámolással kapcsolatos állandó ítélkezési gyakorlata, amelyek esetében hallgatólagosan vagy kifejezetten megállapítást nyert az összehasonlíthatóság.¹⁵

11 2018. július 4-i NN ítélet (C-28/17, EU:C:2018:526, 31. pont); 2018. június 12-i Bevola és Jens W. Trock ítélet (C-650/16, EU:C:2018:424, 32. pont); 2017. június 22-i Bechtel ítélet (C-20/16, EU:C:2017:488, 53. pont); 2014. június 12-i SCA Group Holding és társai ítélet (C-39/13–C-41/13, EU:C:2014:1758, 28. pont); 2010. február 25-i X Holding ítélet (C-337/08, EU:C:2010:89, 22. pont).

12 2015. december 17-i ítélet (C-388/14, EU:C:2015:829, 65. pont), amely a 2014. július 17-i Nordea Bank ítéletre (C-48/13, EU:C:2014:2087, 24. pont) és a 2006. december 14-i Denkvit Internationaal és Denkvit France ítéletre (C-170/05, EU:C:2006:783, 34. és 35. pont) hivatkozik.

13 C-172/13, EU:C:2014:2321, 26. pont – ezen indítványban mindazonáltal a konkrét esetben az összehasonlíthatóság fennállását állapítottam meg (lásd a 29. pontot).

14 2015. december 17-i Timac Agro Deutschland ítélet (C-388/14, EU:C:2015:829, 65. pont), a 2014. július 17-i Nordea Bank ítéletre (C-48/13, EU:C:2014:2087, 24. pont) és a 2006. december 14-i Denkvit Internationaal és Denkvit France ítéletre (C-170/05, EU:C:2006:783, 34. és 35. pont) hivatkozva.

15 2018. július 4-i NN ítélet (C-28/17, EU:C:2018:526, 35. pont); 2015. február 3-i Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet (C-172/13, EU:C:2015:50, 22. és azt követő pontok); 2013. február 21-i A ítélet (C-123/11, EU:C:2013:84, 35. pont); 2005. december 13-i Marks & Spencer ítélet (C-446/03, EU:C:2005:763, 27. és azt követő pontok).

37. Ezenfelül a Bíróság a Bevola ügyben a külföldi állandó telephelynek tulajdonítható végleges veszteséget illetően nemrég másfelől kifejezetten megállapította az adóztatott belföldi és a nem adóztatott külföldi állandó telephelyek összehasonlíthatóságát.¹⁶ Ennek különösen így kell akkor lennie az adóztatott belföldi és a nem adóztatott külföldi ellenőrzött unokavállalatok esetében.

38. Végezetül az összehasonlíthatóság kritériuma bizonytalan. Mivel valamilyen szempontból minden helyzet összehasonlítható, ha nem azonosak,¹⁷ e vizsgálati szempontot egyébként sem kellene alkalmazni.¹⁸

39. Erre tekintettel tehát feltételezni kell az összehasonlíthatóságot. A külföldi unokavállalat esetében a belföldi unokavállalathoz képest fennálló különbségeket – jelen esetben a nyereség adóztatása és a veszteségszámolás közötti szimmetria hiányát¹⁹ – csak az igazolás szintjén kell figyelembe venni. Következésképpen a letelepedés szabadságának korlátozása áll fenn.

C. Igazolás

40. A letelepedés szabadságának korlátozását közérdeken alapuló nyomós indok igazolhatja. Jelen esetben az adóztatási joghatóság tagállamok közötti kiegyensúlyozott megosztásának megőrzése és a veszteségek (csupán egyszeri adóztatás ellenére) kettős elszámolásának elkerülése lehet az igazoló ok.²⁰ Ezen túlmenően az intézkedésnek alkalmasnak kell lennie célja megvalósításának biztosítására, és nem lépheti túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket.²¹

41. A Bíróság „végleges” veszteségekkel kapcsolatos állandó ítélkezési gyakorlata szerint aránytalan, ha az anyavállalat tagállama annak ellenére megtagadja a veszteségek elszámolását, hogy a külföldi leányvállalat kimerítette a veszteségek elszámolására nyitva álló összes lehetőséget, és e veszteségek már sehogy sem számolhatók el. Ezt az adóalanyoknak kell bizonyítani.²² Az egyesülést követő felszámolás azonban önmagában nem alkalmas annak bizonyítására, hogy semmilyen lehetőség nincs a leányvállalat székhelye szerinti államban a veszteségek elszámolására.²³

1. A veszteségek kettős elszámolásának elkerüléséről mint igazoló okról

42. A veszteségek kettős elszámolása kizártnak tűnik a jelen esetben. Az előzetes állásfoglalás szerint a Holmen valamennyi gazdasági tevékenységét megszüntette, és értékesíthető eszközökkel sem rendelkezik már. Már csak a korábbi pénzügyi évekből származó veszteségek maradtak meg, és a társaságot fel kívánják számolni. Mivel mind a leány-, mind az unokavállalat ugyanabban a tagállamban rendelkezik székhellyel, és a leányvállalatnál a spanyol adójog alapján nem számolhatók el a veszteségek, annak veszélye sem áll fenn, hogy az unokavállalat veszteségei két alkalommal is, tehát az anya- és a leányvállalatnál egyaránt elszámolhatók.

43. Ha azonban nem áll fenn a veszteségek kettős felhasználásának veszélye, a szóban forgó igazoló ok nem áll fenn.

16 2018. június 12-i Bevola és Jens W. Trock ítélet (C-650/16, EU:C:2018:424, 38. és 39. pont).

17 Jóllehet egy német közmondás azt tartja, hogy az alma nem hasonlítható össze a körtével. Az alma és a körte is rendelkeznek azonban közös vonásokkal (például mindkettő almatermés), és azok szempontjából ezért össze is hasonlíthatók.

18 Ezt már a Nordea Bank ügyre vonatkozó indítványomban (C-48/13, EU:C:2014:153, 21–28. pont) javasoltam a Bíróságnak.

19 Lásd ezzel kapcsolatban kifejezetten: 2012. szeptember 6-i Philips Electronics ítélet (C-18/11, EU:C:2012:532); 2008. május 15-i Lidl Belgium ítélet (C-414/06, EU:C:2008:278, 33. pont).

20 2005. december 13-i Marks & Spencer ítélet (C-446/03, EU:C:2005:763, 43. és azt követő pontok).

21 2011. november 29-i National Grid Indus ítélet (C-371/10, EU:C:2011:785, 42. pont); 2006. szeptember 12-i Cadbury Schweppes és Cadbury Schweppes Overseas ítélet (C-196/04, EU:C:2006:544, 47. pont); 2005. december 13-i Marks & Spencer ítélet (C-446/03, EU:C:2005:763, 35. pont).

22 2005. december 13-i Marks & Spencer ítélet (C-446/03, EU:C:2005:763, 55. és 56. pont).

23 2013. február 21-i A ítélet (C-123/11, EU:C:2013:84, 51. és 52. pont).

2. Az adóztatási joghatóság kiegyensúlyozott megosztásának megőrzéséről mint igazoló okról

44. Ami az adóztatási joghatóság tagállamok közötti kiegyensúlyozott megosztását illeti, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság által elfogadott jogos célról van szó,²⁴ amely megkövetelheti, hogy az említett tagállamok valamelyikében lakóhellyel, illetve székhellyel rendelkező adóalany gazdasági tevékenységére mind a nyereség, mind a veszteség tekintetében kizárólag e tagállam adószabályait alkalmazzák.²⁵

45. A jelen esetben azonban ezen igazoló ok alapján három okból is kizárt az elszámolandó végleges veszteségek megállapítása: először is az unokavállalat által Spanyolországban az évek során felhalmozott veszteségek elszámolása sértené a tagállamok adójogi autonómiáját (erről lásd a 46. és azt követő pontokat). Másodsor, a jelen esetben nem áll fenn a jogilag ugyan felhasználható, gyakorlatilag azonban nem felhasználható veszteségek feltétele (erről lásd az 57. és azt követő pontokat). Harmadszor, az anyavállalathoz fűződő viszonyban főszabály szerint kizártak a végleges veszteségek egy közvetett részesedés keretében (vagyis egy unokavállalat esetében) (erről lásd a 73. és azt követő pontokat).

a) A tagállamok adójogi autonómiájának figyelembevétele

46. Mint már a Bíróság megállapította, az alapvető szabadságoknak nem lehet olyan joghatása, hogy kötelezővé tesz egy anyavállalat illetősége szerinti tagállam részére, hogy biztosítsa a veszteségszámolás lehetőségét ezen anyavállalat számára egy olyan összeg tekintetében, amelynek forrása kizárólag egy másik tagállam adórendszerében van, mivel különben az első tagállam adójogi autonómiáját korlátozná a másik tagállam adóztatási jogkörének gyakorlása.²⁶

47. Mint azt a Bíróság kifejezetten megállapította,²⁷ e tekintetben „a külföldi illetőségű leányvállalat által elszenvedett veszteségek Marks & Spencer ítélet^[28] [...] 55. pontja szerinti végleges jellege [nem eredhet] csak azon tényből [...], hogy az említett leányvállalat illetősége szerinti tagállam kizárja a veszteség átvitelének minden lehetőségét”.²⁹ Ebben az esetben ugyanis a tagállamnak egy másik tagállam adójogához kellene igazítania a sajátját.

48. Ha a Bíróság ítélkezési gyakorlata³⁰ szerint a veszteségek végleges jellege nem eredhet csak azon tényből, hogy a leányvállalat illetősége szerinti tagállam kizárja a veszteség átvitelének minden lehetőségét, akkor ennek a harmadik személy részére történő veszteségátadás kizárására is vonatkoznia kell. Ugyanez vonatkozik a veszteségátadás lehetőségének megszűnésére is. A jövőbeli – az egyik esetben az adóalany, a másik esetben valamely harmadik személy általi – veszteségfelhasználásra egyik esetben sincs lehetőség. A helyzeteket ezért azonos módon kell kezelni is.

24 2013. november 7-i K ítélet (C-322/11, EU:C:2013:716, 50. pont); 2011. november 29-i National Grid Indus ítélet (C-371/10, EU:C:2011:785, 45. pont); 2012. szeptember 6-i Philips Electronics ítélet (C-18/11, EU:C:2012:532, 23. pont); 2005. december 13-i Marks & Spencer ítélet (C-446/03, EU:C:2005:763, 45. és 46. pont).

25 2013. november 7-i K ítélet (C-322/11, EU:C:2013:716, 50. pont); 2008. május 15-i Lidl Belgium ítélet (C-414/06, EU:C:2008:278, 31. pont); 2007. július 18-i Oy AA ítélet (C-231/05, EU:C:2007:439, 54. pont); 2005. december 13-i Marks & Spencer ítélet (C-446/03, EU:C:2005:763, 45. pont).

26 Ebben az értelemben már: 2016. december 21-i Masco Denmark és Damixa ítélet (C-593/14, EU:C:2016:984, 41. pont); 2011. június 30-i Meilicke és társai ítélet (C-262/09, EU:C:2011:438, 33. pont).

27 2015. február 3-i Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet (C-172/13, EU:C:2015:50, 33. pont).

28 2005. december 13-i ítélet (C-446/03, EU:C:2005:763).

29 Lásd: 2013. november 7-i K ítélet (C-322/11, EU:C:2013:716, 75–79. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

30 2015. február 3-i Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet (C-172/13, EU:C:2015:50, 33. pont); 2015. december 17-i Timac Agro Deutschland ítélet (C-388/14, EU:C:2015:829, 54. pont).

49. Mint már a fenti 41. és azt követő pontokban megállapítást nyert, a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint tehát annak megállapítása előtt, hogy úgynevezett végleges veszteségek állnak-e fenn, meg kell vizsgálni, hogy e veszteségek nem lettek volna-e elszámolhatók korábban egy harmadik személy részére történő átadás révén. Ez csak harmadik fél vevőket vagy a csoport más társaságait jelentheti. Ha azonban erre nincs lehetőség, mert a spanyol adójog ezt – a jelen esetben a spanyol csoportkonszolidáció megszűnését eredményező felszámolás miatt – kizárja, akkor a veszteségek elszámolásának e jogi kizárása nem jár a veszteségek véglegessé válásával.

50. A Bíróság már egyébként is megállapította, hogy nem ellentétes az alapvető szabadságokkal, ha a határokon átnyúlóan elszámolható veszteséget mindig az adóév végén kell végleges veszteségnek minősíteni.³¹ Ezért az átvihető veszteség – legalábbis először³² – sohasem végleges.

51. Ezek a felhalmozódott (átvitt) veszteségek, amelyek valamelyik évben nem véglegesnek minősülnek (mert átvihetők, vagy elszámolásukat kizárta a nemzeti jog), nem válhatnak később végleges veszteségekké azért, mert a felszámolás miatt megszűnik a további veszteségátvitel lehetősége.

52. Máskülönben az először eredményes spanyolországi tevékenységeket kizárólag Spanyolországban adóztatnák, a később veszteséges tevékenységeket viszont a csoport anyavállalatának székhelye szerinti államok adóbevételéből finanszíroznák. Ez ellentétes az adóztatási joghatóság megfelelő megosztásának megőrzésével.

53. Különösen egyértelművé teszi mindezt a jelen ügyben releváns spanyol szabályozás, amely alapján 2011-től csak korlátozottan számolhatók el az átvitt veszteségek még akkor is, ha elegendő nyereség áll rendelkezésre ezen évben, amelyet Spanyolország meg is adóztatott. Az a tény, hogy e veszteségek még fennállnak, elsősorban a veszteségek elszámolásának Spanyolország által 2011-ben bevezetett jogi korlátozásából ered. A svéd adórendszernek nem kell ehhez igazodnia (az autonómia elve).

54. Szintén nem változik meg a nem végleges veszteség jellege harmadik személy (a jelen ügyben a csoport spanyolországi anyavállalata) részére történő átadás esetén később csak azért, mert a tagállam megszünteti a veszteségek átadásának lehetőségét. Az autonómia elvével sokkal inkább ellentétes, hogy az egyik adóévben nem végleges veszteségek egy későbbi adóévben újból végleges veszteségekké váljanak valamely másik tagállam nemzeti jogának sajátosságai miatt.

55. A Bizottság kontra Egyesült Királyság ítéletben a Bíróság hasonlóképpen abból indul ki, hogy a végleges jelleg egykori hiányán később már semmi nem változtathat.³³ Az említett ítélet megállapításai mindenesetre arra utalnak, hogy legfeljebb a leányvállalat által a felszámolás utolsó évében felhalmozott veszteségnek kell még valamilyen módon (határokon átnyúlóan) elszámolhatónak lennie, az addig felhalmozódott és a nemzeti (a jelen ügyben a spanyol) jog alapján átvitt veszteségeknek azonban nem.³⁴

56. Mivel a jelen ügyben szóban forgó veszteségek fennállása kizárólag a spanyol jogból ered, azok nem az unokavállalat végleges veszteségei.

31 2015. február 3-i Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet (C-172/13, EU:C:2015:50, 31. és 36. pont).

32 A Németországi Szövetségi Köztársaság ezért azt az álláspontot képviseli, hogy csak az utolsó évben keletkezett veszteség tekintendő úgynevezett végleges veszteségnek az átvihetőség gyakorlati hiánya miatt, míg az átvitt veszteségek már nem vesztik el nem végleges veszteség jellegüket.

33 Lásd: 2015. február 3-i ítélet (C-172/13, EU:C:2015:50, 37. pont).

34 Részben így is értelmezik a Bíróság megállapításait – lásd: Németország jelen eljárásban tett észrevételei és például David Eisendle, „Grenzüberschreitende Verlustverrechnung im Jahre 11 nach Marks & Spencer”, *ISR* 2016., 37. (42.).

b) Különbségtétel a gyakorlati és jogi véglegesség között?

57. Ilyen körülmények között az eljárás csaknem minden résztvevője különbséget tesz a jogilag és a gyakorlatilag nem felhasználható (azaz végleges) veszteségek között valamely veszteség végleges jellegének megítélése szempontjából.

58. Azok a veszteségek, amelyek azért nem használhatók fel, mert a keletkezésük helye szerinti tagállamban jogilag nem elismertek, vagy jogi korlátozások miatt nem használhatók fel (például nem vihetők át későbbi vagy korábbi évekre), nem minősülhetnek a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében vett végleges veszteségeknek. Csak azok a veszteségek tekinthetők véglegesnek, amelyek jogilag felhasználhatók lennének ugyan, gyakorlatilag azonban nem használhatók fel a jövőben. Ez meggyőző az adórendszerek autonómiája alapján (46. és azt követő pontok).

59. Kétségesnek tűnik azonban számomra, hogy létezhetnek-e egyáltalán jogilag felhasználható, gyakorlatilag azonban nem felhasználható veszteségek. Ezt egy példán keresztül szeretném szemléltetni. Az egyetlen eset, amelyben a veszteségek későbbi és korábbi évekre történő átvitelének korlátlan lehetősége ellenére veszteség marad fenn, egy olyan, összességében veszteséges vállalkozás esete lenne, amely sohasem ért el elegendő nyereséget, azt követően sem, hogy minden eszközt értékesítette. Ebben az esetben a veszteségek korábbi évekre történő átvitelének lehetősége ellenére az utolsó év vesztesége sem lenne (gyakorlatilag) felhasználható.

60. Azonban még ez esetben is lehetőség lenne e veszteségeket a vállalkozás eladásával végeredményben egy vevőnek átadni,³⁵ amennyiben a székhely szerinti tagállam lehetővé teszi ezt. A vevő a vállalkozás vételárán keresztül fogja figyelembe venni a fennálló veszteségek értékét, és ily módon az eladó e tekintetben „realizálja” e veszteségeket.

61. Ha az adott jogrend lehetővé teszi a veszteségek más személyek részére történő átadását, akkor e veszteségek gyakorlatilag minden esetben fel is használhatók. Ezt adott esetben valószínűleg nem koronázza különösebb siker, mert egy veszteséges vállalkozás vevője nem fog feltétlenül sok pénzt ilyen vállalkozásra áldozni. Ez azonban mit sem változtat a veszteségek gyakorlati felhasználhatóságán.

62. A veszteségek végleges jellege tehát ez esetben is vagy a tagállam jogrendjén (minden veszteségátadási lehetőség kizárásán), vagy az adóalany azon döntésén alapul, hogy a társaságot nem értékesíti, hanem felszámolja. Egyik esetben sem egyértelmű azonban, hogy miért lenne aránytalan ez esetben a veszteségelszámolás lehetőségének egy másik tagállambeli hiánya. Nem minden ok nélkül kívánja meg a Bíróság is, hogy a veszteségek elszámolására nyitva álló összes lehetőséget ki kellett, hogy merítsék. Ez magában foglalja a veszteségek harmadik személy részére, értékesítés útján történő átadását is.

63. A Holmen a tárgyaláson megerősítette, hogy fontolóra vette e lehetőséget, de aztán a felszámolás mellett döntött. E tekintetben már csak ezért is megállapítható, hogy a Holmen veszteségei nem véglegesek.

³⁵ Ezzel a kérdéssel kifejezetten foglalkozik például a Bíróság 2013. február 21-i A ítélete (C-123/11, EU:C:2013:84, 52. és azt követő pontok).

D. A Bevola ítélet értelmében vett végleges veszteségek?

64. Ez a későbbi Bevola ítélettel³⁶ sem ellentétes. Ezen ítéletben a Bíróság egyrészt „csupán” az állandó telephelyek „végleges” veszteségeire alkalmazta a Marks & Spencer ítéletben megfogalmazott kivételt, és nem kérdőjelezte meg a fent megfogalmazott korlátozásokat.³⁷ A Bíróság különösen nem foglalkozott részletesen azzal a kérdéssel, hogy mikor véglegesek a veszteségek.

65. Másrészt az említett ítélet érvelésének középpontjában³⁸ a teherviselő képesség elve áll. Ez még érthető is lehet az állandó telephelyek esetében, mivel az állandó telephelyek jogi szempontból valamely adóalany vállalkozásának önálló részét képezik. Leány- és unokavállalatok esetében azonban nem állna meg ez az érvelés. E vállalatok önálló jogi személyek, amelyek saját pénzügyi teherviselő képességgel is rendelkeznek (ha ez alatt azt értjük, hogy jövedelmük alapján képesek adót fizetni).³⁹ A Bíróság – helyesen – nem döntött arról, hogy az anyavállalat teherviselő képességének megfelelő megadóztatásához szükséges-e biztosítani a leányvállalat veszteségeinek elszámolását.

66. A csoporton belüli elszámolás adójogi szempontból sokkal inkább a teherviselő képesség elvének áttörését jelenti, mert több jogalany teherviselő képessége adódik össze. További jogalanyok bevonása ezért semmiképpen sem indokolható a teherviselő képesség szerinti adóztatás elvével.

67. Sőt ellenkezőleg, sokkal inkább ellentétes a teherviselő képesség szerinti adóztatás elvével, ha valamely tagállam csak az egyik oldalt (vagyis csak a bevételeket vagy csak a kiadásokat) veszi figyelembe. Tudomásom szerint ezenfelül nem létezik olyan általános adójogi vagy általános uniós jogi elv, amely szerint valamely jogi személy életciklusának végén valamilyen módon minden veszteséget el kellene számolni. A teherviselő képesség elve különösen nem kívánja meg e tekintetben a veszteségek más tagállamokba történő exportálását.

68. A jelen esetben tehát a Bevola ítélet alapján sem állnak fenn olyan levonható végleges veszteségek, amelyek Spanyolországból Svédországba exportálhatók.

E. Közbenső következtetés a „tiszteséges belső piacra” figyelemmel

69. Ez az ítélkezési gyakorlatból levezetett következtetés a „tiszteséges” belső piacra figyelemmel is meggyőző, amely az úgynevezett BEPS-vitára⁴⁰ tekintettel újból némileg nagyobb figyelmet kapott. A végleges veszteségek elszámolásának határokon átnyúló lehetősége ugyanis éppen a szóban forgó különleges helyzetben mindenekelőtt a határokon átnyúló tevékenységet folytató nagy cégcsoportoknak kedvezne a kisebb (határokon átnyúló tevékenységet rendszerint nem folytató) vállalkozásokkal szemben. Ha például a Holmen tudja, hogy végső soron a spanyol üzleti modellből származó teljes felhalmozott veszteség beszámítható lesz a svédországi nyereségbe, akkor a Holmen a spanyol piacon történő helyezkedés során teljesen másként léphet fel a versenyben, mint egy olyan spanyol versenytárs, amelynek abból kell kiindulnia, hogy veszteségei felhasználhatatlanná válnak, ha megszünteti spanyolországi üzleti tevékenységét. A Holmen számára sokkal kisebb terhet jelentenek a „spanyol veszteségek”, mint egy megfelelő csoportszerkezettel nem rendelkező belföldi versenytárs számára.

36 2018. június 12-i Bevola és Jens W. Trock ítélet (C-650/16, EU:C:2018:424, 61. és azt követő pontok).

37 Ellenkezőleg, a Bíróság kifejezetten annak megállapításával bízta meg a nemzeti bíróságot, hogy fennállnak-e egyáltalán a végleges veszteség megállapításának feltételei – lásd: 2018. június 12-i Bevola és Jens W. Trock ítélet (C-650/16, EU:C:2018:424, 65. pont).

38 2018. június 12-i Bevola és Jens W. Trock ítélet (C-650/16, EU:C:2018:424, 39. és 59. pont); lásd még: 2018. július 4-i NN ítélet (C-28/17, EU:C:2018:526, 35. pont).

39 A cégcsoportok jogi szempontból releváns, határokon átnyúló teherviselő képességének feltételezése mindenekelőtt új perspektívákat nyitna a nagy nemzetközi csoportok előtt szerkezetük kialakítását illetően. Ezért kétségesek a 2018. július 4-i NN ítélet (C-28/17, EU:C:2018:526, 35. pont) megállapításai.

40 Ez egyszerűen megfogalmazva olyan, úgynevezett multinacionális cégcsoportok adózási konstrukcióját jelenti, amelyek a jelenlegi adórendszereken belül (jogszerű) lehetőségekkel rendelkeznek arra, hogy adóalapjukat minimalizálják a magas adójú országokban, nyereségüket pedig alacsony adójú országokba helyezték át (Base Erosion and Profit Shifting).

70. Erre figyelemmel és a Bíróság ítélkezési gyakorlatának (lásd a 41. és azt követő pontokat, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot) következetes alkalmazása mellett tehát az alábbi következtetés vonható le: ha az unokavállalat székhelye szerinti államban jogilag kizárt a veszteségek felhasználása, a veszteségek nem véglegesek. Ha a székhely szerinti államban felhasználhatók a veszteségek, akkor az adóalanynak ki kell merítenie e lehetőségeket. A Marks & Spencer ítélet⁴¹ szerint ez a veszteségek harmadik személy részére történő átadás útján való realizálását is magában foglalja, amelyre a jelen esetben nem került sor.

71. A jelen esetben nem aránytalan tehát a külföldi székhelyű és belföldön nem adóztatott unokavállalat veszteségei elszámolásának Svédország általi kizárása.

F. Az egyes kérdések megválaszolása

72. Ezzel eljutottam az egyes kérdések konkrét megválaszolásához.

1. Az első kérdésről: a közvetlen részesedés követelménye

73. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság végeredményben azt szeretné megtudni, hogy végleges veszteségeknek kell-e tekinteni a Spanyolországban székhellyel rendelkező és ott felszámolandó unokavállalat veszteségeit. E kérdésre nemleges választ kell adni.

74. A Marks & Spencer ítéletben a végleges veszteségek tekintetében megfogalmazott kivétel a végleges veszteségeket illetően nem tesz különbséget a leány- és unokavállalatok között. Ezért első pillantásra mind a csoport anyavállalata, mind a köztes leányvállalat számára lehetővé teszi az unokavállalat végleges veszteségeinek beszámítását.

75. Jóllehet a Marks & Spencer ítélet alapjául szolgáló helyzet is egy közvetett részesedési lánc volt, amire a Holmen és a Bizottság helyesen mutatnak rá. Az unokavállalat, az anyavállalat (egy holdingtársaság) és a közvetett anyavállalat (a csoport anyavállalata) a Marks & Spencer ügyben egyenesen három különböző tagállamban rendelkezett székhellyel. Ez azonban csak az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből és a főtanácsok indítványából⁴² derül ki. Az ítéletben ezt sem a tényállás ismertetése nem tartalmazza, sem a Bíróság nem foglalkozik ezzel az ítéletében.

76. A Bizottsággal ellentétben és Hollandiával, valamint Svédországgal egyetértésben azonban túlságosan messzemenőnek tűnik számomra ebből azt a következtetést levonni, hogy a Bíróság hallgatólagosan azt állapította meg, hogy a csoport anyavállalatának az unokavállalat (végleges) veszteségeit is el kell tudnia számolni. A Bíróságnak ugyanis az említett ítéletben nem kellett e kérdéssel részletesen foglalkoznia, mivel erről nem is kérdezték.

77. Mindenekelőtt azonban egy ilyen megközelítés azzal járna, hogy a csoport megválaszthatná, hogy melyik leány- vagy anyavállalat melyik tagállamban használja fel az unokavállalatok „végleges” veszteségeit.

41 2005. december 13-i ítélet (C-446/03, EU:C:2005:763, 55. pont).

42 Poiares Maduro főtanácsnok Marks & Spencer ügyre vonatkozó indítvány (C-446/03, EU:C:2005:201, 8. pont).

78. Különösen, ha mindhárom társaság eltérő tagállamban rendelkezik székhellyel, és megfelelő elszámolható nyereségek állnak rendelkezésre, e választási lehetőség jelentőségteljes lenne a csoport adóhányadának optimalizálása szempontjából. Ilyen választási lehetőség azonban a részt vevő tagállamok helytálló meglátása szerint nem állhat fenn. Az az adóztatási joghatóság tagállamok közötti kiegyensúlyozott megosztásának megőrzését is megkérdőjelezné. Ezen túlmenően fennállna a veszély, hogy a veszteségeket adott esetben több tagállamban is felhasználják.

79. Mivel főszabály szerint a veszteségek egy másik tagállamban még elszámolhatók a közvetlen anyavállalatnál, ebből sokkal inkább az következik, hogy a közvetlen anyavállalattal való veszteségelszámolás főszabály szerint elsőbbséget élvez a közvetett anyavállalattal (a jelen esetben a csoport svédországi anyavállalatával) való veszteségelszámolással szemben. Ez az elsőbbség az adóalany választási lehetőségének fent említett kockázatait is elkerülhetővé teszi csakúgy, mint a veszteségek kettős elszámolásának lehetőségét a három államot magukban foglaló helyzetekben.

80. Ez az elsőbbség – mint azt a Holmen helyesen kifejti – akkor is fennáll, ha – mint a jelen esetben – az unoka- és a leányvállalat ugyanabban a tagállamban rendelkezik székhellyel. Jóllehet ez esetben nem áll fenn annak a veszélye, hogy a csoport adóhányadát a veszteségelszámolás tagállamának megválasztásával optimalizálják. A veszteségek többszörös elszámolásának fokozott veszélye is kizárt. A döntő kérdés azonban e tekintetben sem az, hogy a leány- és az unokavállalat ugyanabban az országban rendelkezik-e székhellyel, hanem az, hogy az unokavállalat veszteségei véglegesek-e a másik tagállambeli anyavállalathoz fűződő viszonyban. Mint azonban fent megállapítást nyert, e kérdésre nemleges választ kell adni.

81. Az első kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy a közvetett tulajdonban álló társaság (vagyis egy unokavállalat) veszteségei főszabály szerint nem minősülnek végleges veszteségeknek a közvetett anyavállalathoz (vagyis a leányvállalat anyavállalatához) fűződő viszonyban.

2. A második kérdésről: a veszteségek elszámolásának spanyol korlátozása

82. Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy véglegesnek lehet-e tekinteni a veszteségek azon részét, amelyet a veszteségek elszámolásának korlátozása miatt tovább kellett vinni.

83. E kérdésre a fent kifejtettek alapján azt a választ kell adni, hogy a „csupán” átvitt veszteség akkor sem tekinthető úgynevezett végleges veszteségnek, ha azt a leányvállalat államának veszteségelszámolásra vonatkozó korlátozása miatt nem volt lehetőség beszámítani a korábbi nyereségbe.

84. E veszteség fennállása kizárólag a spanyol adójog kialakításától függ, és nem kényszerítheti Svédországot arra, hogy e veszteséget adót mérséklő tényezőként vegye figyelembe.

3. A harmadik és negyedik kérdésről:

85. Harmadik és negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy a veszteség végleges jellegének megítélése szempontjából figyelemmel kell-e lenni arra a tényre, hogy a leányvállalat államának jogszabályai szerint a veszteséget felhalmozó féltől eltérő felek lehetőségei a veszteség levonására korlátozottak, és amennyiben igen, úgy arra is figyelemmel kell-e lenni, hogy a korlátozások mennyiben eredményezték ténylegesen azt, hogy a veszteségek valamely részét nem lehetett beszámítani.

86. E két kérdésre a fent kifejtettek alapján azt a választ kell adni, hogy annak vizsgálata során, hogy az unokavállalat veszteségei véglegesek-e, mindig csak az unokavállalatra vonatkozó korlátozások bírnak jelentőséggel. Ha az unokavállalat átadhatja a veszteségeket valamely harmadik személynek (például egy leányvállalatnak), akkor az unokavállalat veszteségei nem lehetnek véglegesek. Ezért nem bír jelentőséggel, hogy harmadik személyek ténylegesen is fel tudták-e használni a veszteséget a konkrét esetben. Ez legfeljebb azon kérdés szempontjából bír jelentőséggel, hogy e harmadik személyek veszteségei véglegesek-e az anyavállalataikhoz fűződő viszonyban.

VI. Véggövetkeztetések

87. A fenti okokból azt javaslom, hogy a Bíróság a Högsta förvaltningsdomstol (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Svédország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő válaszokat adja:

- 1) Az EUMSZ 54. cikkel összefüggésben értelmezett EUMSZ 49. cikk alapján a veszteségek anyavállalatnál történő határon átnyúló elszámolásának az a feltétele, hogy a veszteséges leányvállalat az anyavállalat közvetlen tulajdonában álljon.
- 2) A „csupán” átvitt veszteség akkor sem tekinthető úgynevezett végleges veszteségnek, ha azt a leányvállalat államának veszteségelszámolásra vonatkozó korlátozása miatt nem volt lehetőség beszámítani a korábbi nyereségbe.
- 3) Az unokavállalat veszteségei végleges jellegének vizsgálata során azt is figyelembe kell venni, hogy az unokavállalat átadhatja-e a veszteségeket harmadik személyeknek, és ezáltal saját anyavállalatának (illetve a csoport többi társaságának) is, illetve elszámolhatja-e a veszteségeket e tagállamban. Kizárólag az említett harmadik személyek veszteségének „végleges” jellegével kapcsolatos kérdés szempontjából bír jelentőséggel, hogy korlátozott-e e személyek lehetősége a veszteség levonására.